

Een stap verder

VOORBIJ HET WELLES VS NIETES

Het debat brengt tegenstellingen helder in kaart, maar verleidt deelnemers vaak om hun standpunt uit te vergroten. Ze moeten immers overtuigen. Wat er veel gebeurt in het debat is dat leerlingen zich vervolgens gaan ingraven, waardoor het debat eindigt in een 'welles versus nietes'. Hoe kan de volgende stap worden gezet? Het is niet gemakkelijk, maar ook zeker niet onmogelijk om na het debat over te stappen naar dialoog. In dit verdiepingskatern worden er twee werkvormen uitgewerkt.

DIALOOG ALS NAGESPREK

Een bijzondere vorm van nagesprek die kan worden ingezet is de dialoog. De tegenstellingen zijn helder geworden en de leerlingen zijn uit hun rol gestapt en kunnen weer vrijuit reflecteren en denken. De kunst is nu om het competitieve en de wrijving te vervangen door inleving en onderzoeken.

De eerste stap is om een concreet voorbeeld in te brengen waarin die kwestie, die centraal stond in het debat, speelt. Dit voorbeeld wordt onderzocht en verhelderd. Deelnemers verplaatsen zich in de situatie. Wat zouden zij denken, voelen en hebben gedaan? Vervolgens verhelder je de onderliggende waarden door de vraag te stellen: op grond waarvan? De dialoog heeft hier dus niet als doel om de kwestie op te lossen, maar om gezamenlijk te zoeken naar waarden en essenties die spelen en zo op een dieper niveau te komen. (Kessels, Boers en Mostert, 2008, p. 102.)

ONDERZOEKEN VAN EEN GESCHIL

Een andere vorm om een verdiepingsslag te maken na het debat is te werken naar een oplossing door het geschil te onderzoeken. Het is een handzame, maar uitgebreide werkvorm waar zeker een les voor moet worden uitgetrokken. Het zijn de volgende stappen:

- 1)** Zet de debatteams bij elkaar en laat ze een kort betoog voorbereiden. Wat vinden zij? Wat zijn hun argumenten? Wat is voor hen de oplossing? Wat is het breekpunt voor een overeenkomst?
- 2)** Laat beide partijen het korte betoog (max. 5 min). Na ieder betoog geeft de gespreksleider de andere partij de gelegenheid om verhelderingsvragen te stellen. Maar let op: geen discussie!

Deze eerste twee stappen zijn te vervangen door een samenvatting van het (net gehouden) debat.

- 3)** Denk als partij na over de volgende vragen: wat is er aan gemeenschappelijkheid te ontdekken? Wat staat er dus voor beide partijen op het spel? Kun je je verplaatsen in de situatie van de ander? Wat heb je daarvoor nodig? Wat moet je opbrengen? Bereid wederom een kort betoog voor.
- 4)** Beiden partijen presenteren hun antwoorden en weer is er gelegenheid vragen te stellen, maar wordt discussie voorkomen. Vraag aan de andere partij om in eigen woorden te herhalen wat de andere partij inbrengt. Check bij de andere partij of deze zich begrepen voelt.
- 5)** Vervolgens gaan de partijen weer samen zitten en schrijven ze een korte tekst waarin de kwestie wordt geformuleerd, ze een oplossing(richting) aangeven en uitleggen waarom deze recht doet aan beide partijen.
- 6)** Ieder leest zijn tekst weer voor. Vervolgens kijk je onder leiding van de gespreksleider terug op het gesprek. Is het daarmee opgelost? Misschien wel, maar misschien ook wel niet. Ongeacht vormt het onderzoek in ieder geval een goede basis voor begrip. (Kessels, Boers en Mostert, 2008, p. 109-110.)